

L a t w e e f c h u U w i s e s .

Nr. 7. Zettortdeenâ 14. Webruar 1852.

Ro dsirdeju no Wentspils pahr- braukdams.

Kas muischneekem un zitteem kungeem pilsatds tee resursu- un klubbu-nammi, tas arrajeem us semmehm kroggi; kâ nu kungi tur sapulzejahs un isrunnajahs, tã atkal arraji schê to darra un zits zittam famos dohmas skaidri azzis salka.

Zsgahjuschâ gaddâ no Wentspils pahr- brauzoht gaddijahs mannim Mahrtinu wak- larâ kahdâ Kursemmes kroggâ eebraukt un tur pa nakti palikt. Bija basnizas-kroggs ne taht no muischas, fur laudis minnetâ deenâ gan usfazsichanas labbad, gan arri rentes-malka- schanas un zittu darrischanu deht wehlu bija atraiditi no zeeniga un pagasta teefas, un nu kroggâ pee allus-kannas isrunnajahs un pa- dohmu spreede. Krogga istaba un schenka kambaris bija ar laudim kâ bahstiu peebahsti, tã kâ ar leelahm mohlahm un luhgschanahm un daschu grubdeenu fahnôs un muggurâ schê tilko spehju ispraustees zauri un preekschajâ weefu kambari eektuht, fur tillai pee atpub- schanahs nahzu. Schinni kambari nu atstaneja zitti wahrdi, kas itt ihpaschi Zums, augsti zeenihts Uwischu apgahdatajs, derr sinnaht, un kô schê tapehz gribbu usrakstiht; bet pirmal lai eepasihstamees ar runnatajeem.

Veelam appatam galdam aplahrt sehdeja un stahweja tur septini wihri, un kâ pehzal no winnu wallodas warreju isprast, tad bija starp teem pahrs waggares, fullainis, pagasta wez- zakajs, kahds wehwera-sellis, krodhsineeka dehls, kas, kâ man schlitte, kreizskohlâ sawus mahzibas-gaddus gan bij beidsis, un weens pawezs wihriensch, laikam pahrtizzis fainneeks, kô krodhsineeka dehls gohdaja par onkoli, bet kas mas kô runnaja; — us galda jukku juk-

kam atraddahs tukfchas un pilnas allus bud- deles, smalka brandwihna blaschkite, zigarini, zeptas deffas, spranzmaises un — par brih- numu arri Latweefchu Uwischu lappas un schi gadda kalenders. Scho beedribu brihtinu us- luhklojis pamanniju, kâ tahs mehles mannis labbad tã kâ sarahwahs, un ne gribbedams laudim prahdigas wallodas sajaukt, derwohs ohtrâ un treschâ weefu-kambari, apsehdohs schê pee siltas krabsns, ussmehleju pihpi un klausijohs itt usmannigi, par kahdu leetu jel tee septini farunnasees. Nehme un lassija krodhsineeka dehls zitteem preekschâ Dunsberga „Lapsas kuhminu“, kas wisseem labbi patikke, un par kurreu garra un prahdiga walloda zeh- lahs; tad runnaja par grubteem laikeem, par rentes buhschanu, nepaklausigu un palaidigu faimi, par mahzitajeem un skohlmeistereem, par jaunahm gramatahm, par Uwischu rak- stitajeem un kahdu nekahdu zittu wallodu. Bet kas man itt ferwischli aufis eekhebrahs, un kô apgabbaleem arri famos labbatas gramatina eemillu, bij ta taunoschanahs par Suhfu wahr- deem jeb tahm feschahm mahzibahm, kô, zee- nihts lungs, eelsch pehrnajahm Latweefchu Uwischem tannis Nr. 23, 25 un 27 mihligâ prahdâ pasneegusch, gribbedami ar tahm Uw- ischu rakstitajus us taisnaku zelku waddiht. — Zik nu zaur to trochfni, kas tannis preeksch- istabâs no laudim nahze, fadsirdeju, tad wal- loda gahje tã:

Wehwera sellis. Pai buht, teh w mih- tais, bet ta tal teescham ne dsirdeta kauschu iskehfschana, kad winni salka: „Semneeki muzzâ augusch, un par spundu barreti!“ Wikk- lis gan sah; bet labbal tatschu to panessu, ne kâ tahdus wahrdu, kas melni us baltu likti paleek par negohdu wiffai tautai us behnu

behrneem. Gan nu arri ar nofkumschanu ja-perminn, ka dauds mulkischu muhsu kahrtâ at-rohdahs; bet fakkeet, wo tad tee tapehz pahrfmeijami? Woi behns irr wainigs, kad tehws to naw lizzis skohlahrt, un tas usaudsis plahnu galwu un tumfchas azzis turr! Ko?!

P a g a s t a w e z z a k a j s. Ekur neekus! Woi tad effam fanahkluschi us stribdi. Lai raksta ko kattris griibb. Tâ irr eenehmufchees par wahrdeem stribdetees, ka nei krogâ ne warr eenahkt, bes ka no „rihmehm“ un zitteem tahdeem ehrmeem dsird mutti klabbinaam. Esnu daudskaht brihnejees, ka prahtha-kaudis par tahdahm leetahm tâ warr stribdetees. Un kad labbi apdohmajam, tad Awischu apgahdataji naw wifs nepateesibu runnajuschu. So fakkeet paschi, woi tad rakstidami par to wainigi, ka tehws sawu behrnu naw lizzis skohlahrt un tas tiklab kâ muzzâ audsis un no tehwa ar kahdu nekahdu paschlidru putru baerohts. Ne tizzu arri, ka winat muhs griibbejuschi pahrfmeet, bet tikween rahdiht, zil tumfcha wehl muhsu tauta; un lai ta, to atsihdama, apkaunahs un steidsahs pee gaismas.

P i r m a i s w a g g a r e. Kad arri teescham tâ buhtu dohmajuschu, tad taf warreja sawas dohmas us zittadu, druszin gohdigaku wihsu isfazziht, bet ne ar tik prasteem wahrdeem. Ir preeksch pahrdesmit gaddeem Latweeschi par teem buhtu kaunojuschees, nulle wehl taggad, kur gohds Deewam, par skohlahm teef gabdahs, kas muzzas eedsihwotajus me:lo ar spehzigu barribu, tâ ka daschs labs jaw spundu ispehtris gaisâ un galwu no muzzas isbahsis skattahs kalenderi, kahdu spreddiki mahzitajis swehtdeen teiks, un kad tirgu Rihgâ, Jah-nischkê un Klaipehdâ turrehs.

W e h w e r a f e l l i s. Pareisi! Us Zubsu wesselibu, waggar! (Steepj allus glahsi pee muttes.) Brihnums pateesi, ka tee mahzitee Latweeschi, kas no muzzas pawissam jaw islibduschu, us tahdahm rupjibahm paleek kluffu, teem taf wajjadsetu ko prettim runnaht, bet wisseem muttes tâ kâ aisaugufchas, itt kâ war-behm ap Mikkeleem. Taf obradi fakloht:

Ko tur brihnetees! Tahdi Latweeschi, un pat zitti skohlmeisteri par saweem tautas brahkeem mas ko ruhpejahs, wiini kaunahs Latweeschu labbad darbotees.

D h t r i s w a g g a r e. Draugs! nu ko tu tik wissai par Latweescheem turrees? Tu zintigu ammatneeku kahrtâ buhdams un pee pilfata peerakstihst, jaw tik labbi kâ kattris Wahzeets gohdajams. Bet fakki, ko lai es darru, kad manna ammata beedrus tâ noleek un iswihse? Kâ lai peerahdu Awischu rakstitageem, ka taggad wissai mas, un warr buht pa wissu Kursemmi tik desmits tahdus klehschu waggares atraddihs, kas labbibas puhru skaitlu wehl kâ zittkahrt ar krussteem peesihme; wissi taggad proht greest zipperes, tapehz ka lungi tik teem klehtis usdohd, kas rakstihst un rehlinahrt mahzijusches un zittadi gohdigi usweddahs.

P a g a s t a w e z z a k a j s. Nu ko tē runnaht! Zitti jaw itt mahziti wihsu starp waggareem rohnahs, kas rakstihst un rehlinahrt skaidri proht. Ne fenn wehl atbrauze (ne sinnu no kahdas muifchas) waggare pee muhsu muifchas funga. Woi nu atbrauze kahdas wajjadfibas dehl jeb weefoht; bet muifchas funks tam tuhliht rohku sneedse un to Wahzisti usrunnaja. Bija arri mentfchigs zilweks ar wiffeteem sabakeem un melneem fwahrkeem.

(Zurpliffam wairak.)

• Wezzi laiki, tee bija labbi laiki!

Tâ gan daschi wehl fakka, tohs wezzus laikus wissâ winnu ihstena buhschanâ pawissam ne pasihdami, un ne apdohmadama, kahda leela tumfiba pee semmas kahrtas laudim wezzos laikds bij atrohnama, ka tee ne kahdas ihpaschas teefas un winnus apfargadamus likunus ne turreja, ka tee no tahs weetas, kur tee dsimmuschu, pawissam ne driibksteja kuste-tees, ka tee weetahm lohpeem lihdsigi tikka turreti, un ka tahdi pehz sawu dsimtu lungu patikfchanas arridsan daschlahrt pahrdohkti. Un tas wehl nau wissai ilgi, ka tâ notikka, jo wezzas Rihgas Awises wehl schihs fluddi-

naſchanaſ irr atrohnamaſ: 14tâ Auguſt 1777
 Lahds dſimts kungs pahrdoſchana iſfohla
 farvu kutfcheri Pehteri Kalnia ar winna feewu
 Marriau, weenu 7 lihds 8 gaddus wezzu ſehnu Janku
 un weenu 7 lihds 8 gaddus wezzu meiteni Libſi;
 10tâ Juhni 1785 tohp iſfohlita 13 gaddus
 wezza dſimta-meita ar ſtipru meefu, kaſ pee
 iſtabaſ deenejuſi, labbi ſchubn, adda, maſga
 un plette; 15tâ Juhni 1789 weena Wahzu
 feewa, kaſ pee kunga apdeeneſchanaſ iſmah-
 zita, 24 gaddus wezza, Latweeſchu un Kreewu
 wallodu proht, ko lihds ar winnaſ dehlu, woi
 arridſan beſ ta paſcha warr pirkt, un kaſ
 tam wairak ſohlidamam uhtropê tiſſ pahr-
 dohti! — Woi to laſſoht ſchaufſchalaſ juhſ
 ne pahrnem, un gan wehl warretut teikt:
 wezzi laiſi, tee bija labbi laiſi? Woi tur-
 prettim apdohmadami, ka juhſ zaur ta ne-
 laiſa augſti zeenijama Keiſera Alekſandra,
 un muhſu taggad wehl waldidama ſchelig
 Keiſera Nikolaja apſchehloſchanaſ effeet brih-
 wibu un ſtipruſ likkunus dabbujufchi, kaſ
 juhſu teeſaſ apſarga, kaſ ne kauj zitteem juhſ
 ſpaidiht, kaſ taiſnuſ aiſſtabw un netaiſnuſ
 pehſ taiſneem teeſaſ ſpreedumeem teeſa, zaur
 ko jums brihw irr dſihwoht, kur jums pelnaſ
 rohnahſ, zaur ko ar katru gaddu wairak pee
 nohmaſ buhſchanaſ peekluhſtat, kurrâ ikweenſ,
 kaſ tiklai tſchaklſ pee ſaweem darbeem, ſah-
 tigs ſawâ dſihwoſchana, apdohmigſ ſawâ
 darrifchana un deewabihjigſ ſawâ ſirdi irr,
 laimigi warrehs dſihwoht; — Kad ne aiſmir-
 ſteet, ka Kurſemmes zeenigi muifchneeki ar pa-
 teeſigu tehwa prahtu leelu ſohlakſ nammu Tr-
 lawâ ar leelu naudaſ-tehreffchanaſ uſzehlufchi,
 kur jums jau daudſ derrigi ſohlmeiſteri irr iſ-
 mahziti, kaſ juhſu behrnus tanniſ no juhſu
 zeenigeem kungeem daudſ weetâſ eezeltâſ ſohl-
 lakſ pee prahta-gaiſchibaſ un deewabihjaſcha-
 naſ peewedd, zaur ko daſchſ jau ir tahdâſ
 angſtakâſ lahrtâſ warreja eekulteſ, uſ ko
 wezzâſ laiſkâſ dſimti laudiſ ne dohmaht ne
 warreja dohmaht; tad teeſcham ne weenſ prah-
 tigs zilwekſ ne apſmahdehs wairſ ſchohs lai-
 kuſ, kurrâſ mehſ dſihwojam, allaſch ſazzi-

dams: wezzi laiſi, tee bij labbi laiſi! tad
 ikweenſ peeminne dams, ka ſchinni wahrgu-pa-
 ſaulê itt ne lahda leeta un buhſchana ne warr
 buht ittin pilniga, ar Deewam padewigu
 ſirdi paneſſihs ir ſcha laiſa daſchadaſ gruhti-
 baſ, un kad zaur wiſſu to labbumu, ko ta
 jauna brihwbuhſchanaſ winnam fataiſijufi, lik-
 feeſ paſtubbinateſ uſ deewabihjaſchanaſ, kaſ
 irr tahſ gudribaſ eefahkumſ, un zaur ko ween
 tee warr zeenigi kluht tahſ winneem nowehle-
 taſ labklahſchanaſ, un uſ pateizibu prett ſawu
 augſtu Keiſeru un ſaweem zeenigeem kungeem,
 kaſ paſchi Deewu bihdameeſ winnuſ ar to
 brihwibaſ dahwanu irr apdahwinajuſchi.

W.

• Woi prohteet wahzifki?

„Dehlſ!“ — teiza ſohlmeiſter's, wezſ Jahſepſ
 Jahnim tâ:

Kaſ bij jo uſmannigſ par zitteem mahzibâ, —
 „Zew jamahzahſ irr wahzifki.
 Schiſ laiſe to praſe. Un kaſ to proht pareiſi,
 Taſ drohſch warr eet zaur wiſſu paſauli,
 Un tahdam newarr eet ne kur wairſ greiſi.“ —

Sehnſ naturr to. — No ſohlakſ iſgahjiſ,
 Pee keſtera par ganmu weſtajiſ,
 Sehd ſirg'gannâſ taſ ſtraglâ purwu-mallâ,
 Kur ſwiltjo ſtraſe — dſeed eewâſ lakſtigalla.
 Un lamehr ſehnſ tur klaufahſ — ſehd
 Un ſullu ſtrebj un maiſi ehd,

„Wuiſch!“ — dohbja baſſe aiſ mugguraſ tam ſkann, —
 „Woi ſazziht newarri tu man,
 Kahds irr ſchiſ purwis? — tu paſiſti tal to,
 Woi eſ ſche warru drohſchi zauri jacht?“ —

Sehnſ ſaraujahſ un runnatoju uſluhko:
 Lahds ſtaltaſ kungs un lepnaiſ gebgeriſ
 Tam preekſchâ ſtabw, kâ ſenn naw redſejiſ;
 Tal ſanemmahſ un praſe ar drohſchu praht:
 „Kungſ! woi Juhſ prohteet wahzifki?“ —

Taſ ſmeeteſeſ ſahl par ſehna dumjiſu
 Un atteiz: „Mufki, kâ to nepraſtu,
 Ko manni tehwu-tehwi runnaj'ſchi?“ —

„Tad drohſchi Juhſ!“ — tâ Jahniſ teiz nu winnam —
 „Te warreet zaurjacht — Jums tad jabihſtaſ
 Naw neekſ; — tabds purwis ſah naw preekſch Jums
 ne kaſ.“ —

Ne paldees teizis par tahm labbahm sinnahm
Kungs tam; jo winnam bija jasteidsahs
Drihs breedim pakkal kas tur aijschahwahs,
Sperr sirgam fahnds spruukt un spraukt,
Kas pahru reisi lehjis, braukt
Eefsch duhlfte libds pat aushm eegahsahs
Un til ar leelahm mohlahm ahra iekuhlahs.

Ka zusha te no lahjahm libds pat galwas
Nu bij' ar dubleem un ar mahleem noschurzis
La sirgs, la lepnais gehgeris,
Ka nebija ne kur wairs staidras spalwas.
Un schnahfdams, splaudams sillu ugguni
Kungs lahdejahs nu aplam dufnigi:

„Lahds turbis — lohps no puischa! — Sibbins —
pittis!

Wehl muhscham naw man gaddijees tahds stikis!

Bet pag! tew zekku rahdiht mahzischu —
Us bilfsehm zekka-strihpes uswillfchu!“ —

Un riktigi winsch uedohd to pee teefas,
Lai puifchu dikti apstrahpe pee meefas
Un labbal, kas tam zekku prafs
Winsch parahda, woi leels woi masf. —

Drihs sehnam sinna klah: us teefu ja-eet tam.
Kas tas par behdahm nabbogam!

Tak, kad tohp waizahs, staidri atteiz schis,
Ka wezzais Jahseps patf to winnam mahzjis.

Te gromata tam wezzam pakkal arr':
Lai steidsahs nahkt us teefu ahtri, zil ween warr.
Un wezzais gehrbjahs, johschahs, brihnahs, galwu
kassa:

„La ehrmi, to schee gribbehs gan,
Ka fauz til drihs pee teefas mann?“ —
Sehns eeraudsijs to nahkam prezigs wezzam prafta:
„Leht, woi naw teef, la simtreif fazzij'schi
Zuh's effect man: „Kas saproht mahzisti,
Tas warroht eet zaur wiffu pasaul' drohschi?“ —
Un wezzais atbrauzijis peeri lohfschi
Tam atbild: „deht, to fazzij's esmu gan
Un faku to wehl schodeen artidsan.“ —

„Nu, te Zuh's dsirbeet, teefneeki.“ —
Sehns cesauzahs it prezigi,
„Ka esmu pee tam newainigs,
Ka kungs schis tappis nelainigs.
To dohmaju, la tas, kas saproht mahzisti,
Warr drohschi eet zaur wiffu pasauli,
La teefscham buhs tahds neeka straglums masf
Preefsch tahda tihri, la ne kas.“ —

Te mihlee wezzati,
Kas dsenneetees us to ar wiffu warru,
Ka behrnus wajog mahzibt mahziffi,
La ween til dabbuschoht tec gudru garru —
Te redseet Zuh's, la Wahzeetis
Kriht purwja eefsch tapat la Latweetis
Un ja ta gaddahs, nosliffst arr';
Ro tad ta Wahzu-mehle labba darr'?

Teef, mulkis tas, kas fakka, la tas stikt,
Ja kahds schis laikos mahzisti gribb mahzitees.
Tak tas irr johks un sauzams mulkis dikti,
Kas fakka, la bes tahs ne buht newarroht ietitees.

E. Dunsberg.

• Emmas dsiefmina.

(E. D. F. U. R. preilenei dahwahs no
winnas emmas.

Sweiks, mihlsch behrnin, seltenitin! Labburht!
Tew es steidsu un ne beidsu ussmaidiht!
Pirnu trescha gadda rihtu Deems tew dohd,
Wisseeni par itt leelu preeku sadfihwoht.

Dappinsch — af la firdi gamile!
Memmina — la Deemu noslawe!

Un dsed preeka
Larâ mahrdâ

Emmina:

Wiffas behdas
Un firdschdas —
Memmin' ja! —
Lai nu beidsahs!
Lai nu steidsahs
Sirdi atweht prezibâ. * *

Teefas fluddinaschana.

Tal 21mâ Merz 1852 taps pee Kurfsichu pagasta
teefas weenas nohmas: mahjas us 8 goddeem wairak-
sohltajam us arrenti isdohtas. Talabb tohp wiffi tee,
kam patiftu schihs mahjas us arrenti nemt, usajinati,
wirsepeeminneta deena pee schihs pagasta teefas pee-
teiktees un sawas sohlschanas un wairak'sohlschanas
peedoht. Kurfsichu pagasta teefa, tai 7. Webruar 1852.

(E. G.) ††† Peeschbetajs Indrit Laf. 3
(Nr. 183.) Grube, teefas stihweris.

Brithw driffteht.

No juhrmassas-gubernias augstas waldfichanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor.